

Bir Şehir Kurucusu Olarak Seyyid Harun Veli

Sayyid Harun Veli As a City Founder

Mehmet Emin ŞEN

Süleyman Demirel Üniversitesi, Tarih Bölümü, mehmetesen@sdu.edu.tr

ORCID Numarası/ORCID Numbers: 0000-0001-5647-7818

Özet

Ortaçağda Anadolu'da kurulan Türk şehirlerinin oluşumunda dervişlerin büyük rolü olduğu muhakkaktır. Hiç şüphesiz dervişler kurdukları şehirlerde cami, medrese ve zaviye gibi birçok yapılar tesis etmişlerdir. Dolayısıyla bu yapıların etrafında Türk aile ve oymaklarının yerleşik hayata geçtikleri görülmüş ve bir şehrin kuruluşu gerçekleşmiştir. Anadolu'ya gelen dervişlerden biri olan Seyyid Harun Veli de kendi adıyla anılagelen bir şehrin oluşumuna rehberlik ederek Seydişehir kentinin kurucu zati olarak tarihe geçmiştir.

Seyyid Harun Veli hakkında şimdiye kadar yapılan bilimsel yayınlar az olmakla beraber daha çok onun tasavvufi düşünceleri ile sınırlı kalmıştır. Hâlbuki o, XIV. Yüzyılın başlarında kendi adıyla bilinen Konya iline bağlı Seydişehir ilçesinin kuruluşuna önderlik etmiştir. Şehrin kalesinden camisine kadar tüm yapılar onun çizdiği plan ve program içerisinde yapılmıştır. Yine buranın gelişmesi için şehre yerleşmek isteyenlere toprak tahsis etmiştir. Tüm bunlar onun bir şehir kurucusu olduğunu göstermektedir. Onun bu noktada oynadığı rol daha ön plana çıkarılmalıdır. Bu münasebetle makalede, Seydişehir şehrinin kuruluş hikâyesi ve bunun öncüsü Seyyid Harun Veli'nin bu şehrin kuruluşundaki etkisi ele alındı. Ayrıca Seydişehir'in kuruluşu hakkında bilgi veren yegâne eser *Makâlât-ı Seyyid Harun* hakkında bilgi verildi.

Anahtar Kelimeler: *Seyide Harun Veli, Seydişehir, Şehir, Ortaçağ Anadolu Şehirleri, Makâlât-ı Seyyid Harun*

Abstract

It is certain that dervishes played a major role in the formation of Turkish cities established in Anatolia in the Middle Ages. Undoubtedly, dervishes established many structures such as mosques, madrasahs and zawiya in the cities where they founded. Therefore, it was seen that Turkish families and tribes settled around these structures and a city which was established. Sayyid Harun Veli, one of the dervishes who came to Anatolia, also known in history as the founding person of the city of Seydişehir, guiding the formation of a city that called after by his name.

Although the scientific publishing regarding with Sayyid Harun Veli are few, they are mostly limited to his Islamic sufism thoughts. However, he took the lead the establishment of the Seydişehir district of Konya, known by his own name, at the beginning of the XIV. century. All those buildings, from the castle of the city to the mosque, were built with in the plan and program drawn by him. He also allocated land to those who want to settle in the city for the development of this place. All those evidences show that he established the city. His role should be much highlighted at this point. In this connection, the account of the foundation of the city of Seydişehir and the effect of its pioneer, Sayyid Harun Veli, was discussed in this article. In addition, information was given about Makalat Sayyid Harun, the only work that gave information about the establishment of Seydişehir.

Keywords: *Sayyid Harun Veli, Seydişehir, City, Medieval Anatolian Cities, Makalat Sayyid Harun*

Giriş

Günümüzde Konya iline bağlı olan Seydişehir ilçesinin yakın çevresinde eski çağlardan itibaren iskânın olduğunu söylemek mümkündür. Bununla ilgili kaynaklar da bir hayli mevcuttur. Lakin Seydişehir'in bugünkü yerleşim yerine ait izleri Seyyid Harun Veli öncesine götürebilecek deliller ise yetersizdir. Zira Seydişehir'in tarihi Seyyid Harun Veli ile başlayarak, bugünkü Seyyid Harun Camii ve onun etrafında teşekkül etmiştir.

Bilindiği gibi Türkiye Selçukluları ve onların yıkılışı esnasında Anadolu'da kurulan Beylikler dönemi tarihi hakkında yeterli kaynaklara sahip değiliz. Özellikle bu devirde Anadolu'ya gelen, şehrimizi kuran Seyyid Harun'la alakalı veriler ise daha da yetersizdir. Onunla alakalı mevcut bilgiler, Seydişehir'de onun yapmış olduğu somut kültürel varlıkları, onun ölümünden yaklaşık 230 yıl sonra yazılmış bir *Makâlât ve Didiği Sultan Menâkıbnâmesi* ile sınırlıdır.

Anadolu'daki şehirler, İslam şehirlerinin oluşumunda görüldüğü gibi cami etrafında şekillenmiştir. Dolayısıyla Anadolu'ya intikal eden dervişler de bu geleneği devam ettirerek cami, medrese ve zaviye gibi birçok yapılarla yerleşmiş oldukları Anadolu topraklarını ihya ve imar etmişlerdir. Nitekim Fuad Köprülü, dervişlerin Anadolu'ya gelişi ve içtimai zümreler oluşturmadaki rolü hakkında kıymetli bilgiler vermiştir (Köprülü, 1991, 99). Paul Wittek de aynı şekilde Anadolu şehirlerinin kuruluşunda dervişlerin rolünü yazmış olduğu monografisinde dile getirmiştir (Wittek, 1944, 14).

“Kolonizatör Türk Dervişleri” tanımlamasının mimarı olan Ö. Lütfi Barkan da dervişlerce yapılan zaviyelerinin bir yerleşim yerinin çekirdeğini oluşturduğu iddiasındadır (Barkan, 1942, 279-353). Doğan Kuban bunu daha açık olarak “Anadolu-Türk şehirlerinin kuruluş ve gelişmesinde, halkın dinî inançlarının temsilcisi olan dervişlerin” rolünü bihakkın ifade etmiştir (Kuban, 1968, 53-73). Makalemize konu olan Seyyid Harun Veli ve onun kurduğu şehir tam da bu kaynaklarda anlatılan hususlara örnek olacak niteliktedir.

Gerek yukarıda bahsedilen Seyyid Harun Veli ile alakalı kaynaklar gerekse Ortaçağ şehirlerin oluşumunu anlatan eserler Seydişehir şehrinin kuruluşunu anlamamıza ve onun mimarı Seyyid Harun Veli'yi tanımamıza yetecek bir veri vermektedir. Az sayıdaki bu kaynaklardan özellikle *Makâlât-ı Seyyid Harun Veli* oldukça önem arz etmektedir. Bu nedenle makalemize büyük ışık tutacak bu eser hakkında aşağıda detaylı bir bilgi vermemiz konunun anlaşılmasına büyük fayda sağlayacaktır. Zira bu kitap Seyyid Harun'un hayatı, düşünceleri ve Seydişehir'in kuruluşu hakkında bilgi veren elimizdeki yegâne eser olduğu gibi Seyyid Harun'u ve Seydişehir tarihini anlamamızın da anahtarıdır.

Makâlât-ı Seyyid Harun

Seyyid Harun Veli'nin kurduğu Seydişehir kentinin başlangıç hikâyesi, kardeşi Seyyid Bedreddin'in neslinden gelen Abdülkerim b. Musa'nın yazdığı *Makâlât-ı Seyyid Harun* adlı kitapta geçmektedir. Bu kitabın yazarı Seyyid Harun'dan yaklaşık 200 yıl sonra yaşamıştır. Seyyid Harun, XIII. yüzyılın sonlarında Horasan bölgesinden Anadolu topraklarına kırk kişiyle birlikte göç etmişti. Onlardan birisi de kardeşi Seyyid Bedreddin idi. Seyyid Bedreddin, Seydişehir'e ulaşmadan bu şehre yakın bir konumda, günümüzde de Hatunsaray olarak bilinen mevkide hastalanarak vefat etti (Abdülkerim b. Musa, 1554, Manisa Nüshası, 12/b). Onun Musa adında küçük bir oğlu kaldı. Seyyid Harun adı geçen bu çocuğu himayesine alarak ona öz evladı gibi baktı. Seyyid Harun'un erkek çocuğu olmadığı için Musa aynı zamanda onun erkek evladı gibi ilgi gördü. Seyyid Harun'un vefatından sonra onun tekkesindeki hizmetler kızısı Halife Sultan tarafından; onun da vefatından sonra adı geçen Musa tarafından yürütüldü. Buradan anlaşılmaktadır ki Musa, Seyyid Harun'un bir nevi maddi ve manevi soyunu devam ettiren bir konuma erişti. Bu münasebetle Musa'nın vefatından sonra Seydişehir'deki Seyyid Harun Tekkesinin görevlileri senelerce onun çocukları tarafından devam ettirildi. İşte bahsedilen kitabın yazarı Abdülkerim adı geçen Musa'nın 9. kuşaktan torunudur. 1554 yılında Seydişehir'de ikamet edip tekke hizmetlerini yürütürken Seyyid Harun'u sevenlerin aşırı istekleri neticesinde bu kitabı yazmıştır. Adı geçen bu kitapta belirtildiğine göre Seyyid Harun'a çok daha yakın zamanlarda onun hakkında yazılmış başka bir makâlât kitabı vardı, lakin kaybolmuştu. Abdülkerim, kaybolan bu eseri çok gayret etmelerine rağmen bulamadıklarını dile getirmiştir (Abdülkerim b. Musa, 1554, Mevlana Nüshası, 3/b). Şimdiye kadar da henüz tespit edilememiştir. Bu konuda Seydişehirli öğretmen Rüştü Ergen 1946 yılında Konya Halkevi Aylık Kültür Dergisi'nde çok önemli bir yazı kaleme alır (Ergen, 1949, 21-24). “Seyit Harun'un Hayatında yazılan Menakıpname nerede” adlı makalesinde, 25 yıl boyunca uğraştığı bir çalışmasını anlatır. Mevcut *Makâlât*'ta bulunan hurafelerden arındırılmış, daha öz Türkçe ile yazılmış bir kitap duyduğunu ifade eder. Araştırmaları neticesinde bu kitabın Seyyid Harun'un Alanya'ya görevlendirdiği Mahmud Seydi'nin Türbesinin mütevellilerinin elinde olduğunu öğrenir. Ergen, bunun Mahmud Seydi'nin göç ederken götürdüğü orijinal bir nüsha olduğunu düşünmektedir. Çok uğraşmasına rağmen bir netice alamadığını belirtir. Şayet bu nüsha bulunacak olursa, Seyyid Harun adına çok önemli bir kaynak daha elde edilmiş olacaktır.

Bugün elimizde bulunan Abdülkerim b. Musa'nın *Makâlât-ı Seyyid Harun Veli* kitabından üç nüsha bulunmakta olup Manisa, Mevlana ve Konya Yazma Eserler Bölge Kütüphanesinde korunmaktadır. Bunlardan Mevlana nüshası diğerlerine nazaran daha geniştir. Ancak üç nüshadaki bilgilerde büyük bir fark bulunmamaktadır. Bir nüshanın eksik bıraktığı hususu diğeri tamamlamaktadır.

Günümüze kadar bu kitap hakkında bazı yazarlarca çalışmalar yapılmıştır. Hem bunlarla alakalı hem de makâlât türü eserlerdeki problemlerle ilgili birkaç hususa değinmek yararlı olacaktır. Zira bu konudaki problemlerin bilinmesi ve yapılacak değerlendirmelerde bunların dikkate alınması bundan sonraki çalışmalar için de katkı sağlayacaktır.

Makâlât-ı Seyyid Harun Veli adlı eser üzerine yapılan çalışmalara geçmeden önce makâlât kitapları hakkında bir ön bilgi verelim: Makâlât tarzında yazılan eserler, tarihçilerin müracaat ettiği kaynaklar içerisinde kabul edilmektedir; lakin bu eserlerin her zaman tenkite muhtaç olduğu akıldan çıkarılmamalıdır. Makâlât kelimesi söz, yazı ve konu anlamına gelir. Genellikle menkıbe türü eserler için kullanılır. Arapça olan menkıbe kelimesinin sözlükteki anlamı, övünülecek güzel davranış ve harekettir. Makâlât ve menkıbe, önemli şahsiyetlerin hayatı hakkında merak edilen birçok hususu cevaplamak üzere yazılmış eserlerdir. Tasavvuf ilminin gelişmesinden sonra menkıbe tarzındaki eserlerde kayda değer bir artış ortaya çıkmıştır. Lakin tasavvufî düşünceyle menkıbenin içeriğinde yapısal değişiklikler olmuştur. Kahramanların yerine şeyhler geçmiş ve artık menkıbelerde şeyhlerin kerametleri daha fazla ön plana çıkmıştır (Şahin, 2004, 112-114). Daha çok İslam ortaçağında karşımıza çıkan bu kitaplar, meşhur mutasavvıfların hayatlarını, düşüncelerini, tasavvufi yol ve yorumlarını ve kerametlerini anlatmak üzere, yaşarken yahut vefatlarından sonra sevenlerince kaleme alınmıştır. Seyyid Harun hakkındaki yazılan kitapta da bu durum dikkat çekmektedir.

Şüphesiz menkıbe türü eserler, birçok tarihî olay ve kişiler hakkında mevcut kaynaklarda elde edilemeyen yeni bilgilere kapı aralamaktadır. Menâkıbnâmelerden faydalanarak devrin iktisadi, dini, sosyal ve kültürel özellikleri hakkında zengin malzemeler elde edebilmemiz mümkündür. İçinde sahit bilgiler içermesi de muhakkaktır. Hiç şüphesiz halk muhayyilesinin yarattığı menkıbeler, Köprülü'nün de ifade ettiği üzere hakikat cüz'ünü de içine alır (Köprülü, 1976, 51). Ancak dikkatli bir tenkitten geçirilerek ele alınmalıdır.

Menâkıbnâmeleri kaynak olarak kullanan Köprülü, Türk tarihinde bunun önemini şu ifadelerle açıklar:

“XIII.- XIV. asırlardaki iç hayatını, şehir ve köy teşkilatını göçebelerin hususiyetlerini içtimaî sınıflar arasındaki münasebetleri, dinî cereyanları, iktisadî şartları, kıyafetleri, ananeleri, anlatmak hususunda başka hiçbir tarihî vesika bununla ölçülemez” (Köprülü, 1943, 379-571).

Ahmet Yaşar Ocak, menâkıbnâmelerdeki kahramanların gerçek kişiler olduğunu ve bu münasebetle;

“Menâkıbnâmeler bu çalışmayla ortaya koymaya gayret ettiğimiz hususlar dikkate alınarak tahlile tabi tutulursa, zengin birer kültür tarihi kaynağı oldukları görülecek ve kendilerinden azami istifade sağlanacaktır” der. Ayrıca,

“Evliyâ menâkıbnâmeleri, hayatını anlattıkları velilerin etrafında cereyan eden tarihî olayları ve bu velilerin münasebette buldukları çeşitli tarihî şahsiyetleri bazen öteki kaynaklarda rastlanmayacak cinsten bilgilerle anlatırlar” diyerek menâkıbnâmelerin önemini vurgular (Ocak, 1882, 66).

Ocak'ın verdiği bu bilgiler, tam da *Makâlât-ı Seyyid Harun*'u anlatmaktadır. Bu durum Mehmet Bayrakdar'ın da dikkatini çeker ve *Makâlât*'ı, Anadolu ve Orta Asya'da kaleme alınan menkıbe tarzı eserlere benzetir, içinde anlatılan kerametlerin de bu tarz eserlere has ortak motifler olduğunu söyler (Bayrakdar, 2004, 277-285).

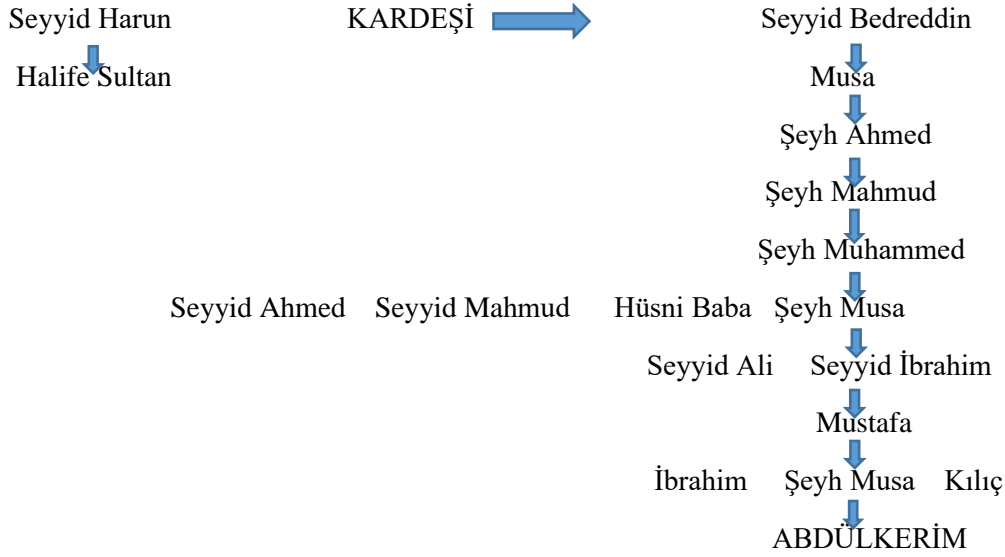
İşte bu tarz bir eser de Seyyid Harun Veli hakkında yazılmıştır. *Makâlât-ı Seyyid Harun* adıyla bilinmekte olan bu eserin yazılış tarihi 1554'tür. Haliyle Seyyid Harun Veli'nin vefatından yıllar sonra yazılan bu eserde bazı eklemelerin olabileceği göz ardı edilmemelidir. Hatta bu tür eklemelere ilginç örneklerden biri yakın zamanda yapılmıştır. Abdurrahman Ayaz, 1970 yılında Seyyid Harun ile alakalı kitabında, *Makâlât*'ın 1-26. sayfasındaki bilgileri sadece sadeleştirerek sunarken kitapta geçmeyen bazı

Bir Şehir Kurucusu Olarak Seyyid Harun Veli

eklemeler yapmıştır. Okuyan birisi bu bilgilerin *Makâlât*'ta geçtiğini düşünebilir. Aslında kitabın orijinalinde bunlar yoktur (Ayaz, 2003, 33). Bu konuda detaylı bilgi için bakınız (Şen vd. 2021, 55-68).

Abdülkerim b. Musa, Seyyid Harun'un kardeşi Seyyid Bedreddin'in 9. nesil torunlarından.

Şeceresi şu şekildedir:

Makâlât-ı Seyyid Harun Veli'nin yukarıda da belirtildiği üzere bilinen 3 nüshası vardır. Bunlar Konya Mevlana İhtisas Kütüphanesi, Manisa Muradiye Kütüphanesi ve Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü Kütüphanesi'ndedir.

1. Konya Mevlana İhtisas Kütüphanesi Nüshası, Kütüphanenin 1513 sayılı envanterinde kayıtlıdır. 16,5 x 11 cm. ebadındadır. 54 varaktır. Her sayfasında 13 satır vardır.
2. Manisa Muradiye Kütüphane Nüshası, Kütüphanenin 1390 numarasında kayıtlıdır. 21x16 ebadındadır. 35 varaktır. Sayfa satır sayıları değişmekte, 14, 15 veya 16 satırdan oluşmaktadır.
3. Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü Kütüphanesi Nüshası, Kütüphanenin BY 281 sayılı envanterinde kayıtlıdır. 21x15 ebadındadır. 22 varaktır. Her sayfasında 17 satır vardır. Bu nüsha, Konyalı Tarihçi Ferit Uğur'un özel kütüphanesinde imiş, daha sonra bu nüsha, Faik Soyman Kütüphanesine girmiştir. Oradan da bugünkü korunduğu kütüphaneye intikal etmiştir.

Seydişehirli öğretmen Rüştü Ergen 1956 yılında Seydişehir Tarihi adıyla, bu eserin bazı bölümlerini Seydişehir Gazetesi'nde günümüz Türkçesine aktarmaya başlamıştır. O, yazdığı makalede bu eserin bir istinsahının kendi elinde olduğunu, bunu da Konya Mevlana İhtisas Kütüphanesi'nden kopya ettiğini söylemiştir. Dolayısıyla onun elindeki nüsha yeni bir nüsha değildir.

Makâlât-ı Seyyid Harun Veli adlı eser hakkında 1554 tarihinde yazılmasından Cumhuriyet dönemine gelinceye kadar yapılan herhangi bir çalışma bilinmemektedir. Cumhuriyet döneminden sonra bu eserin tanıtımı ile alakalı çalışmalar vardır.

Cumhuriyet döneminde *Makâlât-ı Seyyid Harun Veli* adlı eseri ilk tanıtan Konyalı Tarih Öğretmeni Ferit Uğur olmuştur. 1936 yılında "Seydişehir'in Kurulumu" adıyla, Konya Halkevi Dergisi'nde kendi şahsi nüshasında bulunan (Şu anda Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü Kütüphanesi'nde) *Makâlât*'ın tanıtımını yapmıştır. Seydişehir'in kuruluşunu bu eserin içeriğinden bilgiler vererek açıklamıştır (Uğur, 1936, 4).

İkinci çalışmayı yapan Mustafa Çağatay Uluçay olmuştur. Onun çalışması daha kapsamlıdır. 1935 yılında Manisa’da Tarih Öğretmeni olan Uluçay, “Manisa Milletvekili Hikmet Bayur’un Manisa’ya teşriflerinde, Bayur tarafından bu kitap hakkında etüt yapmaya” teşvik edilmiştir. Manisa Kütüphanesindeki nüshayı alarak çalışmaya başlayan Uluçay, eserin diğer nüshalarını da araştırmıştır. Konya’da 2 nüshasının daha olduğunu öğrenmiş, ancak bunları görme imkânı olmamıştır. Uluçay sadece Manisa nüshası üzerinde çalışmak suretiyle bu eserin yazarından başlayarak, içeriği hakkında detaylı bir bilgi vermiştir. Akabinde Manisa Nüshasını 26/a kısmına kadar günümüz Türkçesine çevirmiştir. Lakin kitabın içinde geçen Arapça dua, âyet, hadis ve kibar-ı kelimeler olan Arapça yazımları veya okuyamadığı yerleri, “Arap Alfabeti” ile vermiştir, bunlar hakkında da bir açıklama yapmamıştır. Bu çalışmasını da 1946 yılında Türk Tarih Kurumu Belleten dergisinde yayımlamıştır (Uluçay, 1946, 749-778). Bu çalışmasında Uluçay metne sadık kalmıştır.

Bundan sonra *Makâlât-ı Seyyid Harun Veli* kitabı üzerine çalışma yapan Seydişehirli Öğretmen Rüştü Ergen olmuştur. Ergen’in yukarıda bahsedilen 1949 yılındaki makalesinden sonra Seydişehir Gazetesi’nde bu kitap hakkında çalışmaları vardır. O, 9 Şubat 1956 yılında bu *Makâlât’ı* günümüz Türkçesine çevirmeye karar vermiştir. Kitabın başından birkaç sayfa çeviriler yayımlamaya başlayan Ergen, 8 Mart 1956 tarihine kadar ancak 4 sayı yayımlayabilmiştir (Ergen, 1956, 1).

Bu kitapla ilgili bir diğer çalışma da Abdurrahman Ayaz’a aittir. Ayaz’ın eseri *Seydişehir Tarihi Seyyid Harun Veli, Şeyh Hacı Abdullah Efendi* adıyla 1970 yılında yayımlanmıştır. Ayaz’ın eseri yukarıda bahsedilen Uluçay’ın kitabının sadeleştirilmiş halidir. Zira Ayaz, Uluçay gibi *Makâlât’ın* 26/a sayfasına kadar olan kısmı işlemiş ve akabinde Seyyid Harun Veli’nin Vakfiyelerini aynen Uluçay’daki şekliyle vermiştir. Ancak Ayaz, ondan farklı olarak *Makâlât’ta* geçen âyet, hadis, kibar-ı kelimeler gibi Arap alfabetiyle verilen kısımları tercüme etmiş ve *Makâlât’ın* 26. sayfasına kadar olan kısmı günümüz insanın anlayacağı dile daha yakın bir şekilde sadeleştirmiş ve çok akıcı bir üslupla, başlıklar koyarak hazırlamıştır ki bu daha önce yapılmayan bir çalışmadır (Ayaz, 2003, 60).

Makâlât-ı Seyyid Harun Veli kitabı üzerine yapılan bunlardan sonraki çalışma Cemal Kurnaz’a aittir. Onun eseri, 1991 yılında Türk Tarih Kurumu tarafından basılmıştır. Kurnaz bu eserinde *Makâlât’ı* tanıtmış, nüshaları hakkında bilgi vermiş, şekil, biçim, dil ve lehçe yönünden incelemiştir. Bunların akabinde Manisa nüshasının tamamının okunuşunu vermiştir. Bu okunuşların yanında dipnot kısmında diğer nüshalardaki farklılıkları ortaya koymaya çalışmıştır. Kurnaz’ın eserini, *Makâlât’ın* Manisa nüshasının tamamını ele alan ilk eser olarak değerlendirebiliriz. Bu eser Seyyid Harun ve Seydişehir’le alakalı son zamanlarda yapılan birçok bilimsel yayına da kaynak olmuştur. Ancak Manisa nüshasının transkriptinde ilavelerin olduğunu akıldan çıkarmamak gerekir ki bunları son çıkan *Makâlât-ı Seyyid Harun Veli* kitabında görmek mümkündür (Şen vd., 2021, 65). Kurnaz’ın kitabı hakkında değerlendirme başka bir makalenin konusu olmakla beraber bir hususu belirtmekte fayda vardır. Kurnaz, kitabına “Zira Üveys el-Karâni’ye derûn-i karabet var idi. Üveys el-Karâni oğlum diyu enva’ tekrim ü ta’zim ile nice esrar-i ilahiye vakıf eyledi” şeklinde metinde geçmeyen bir bilgiyi eklemiştir (Kurnaz, 1991, 38). Kaldı ki Kurnaz, Türk Tarih Kurumu tarafından basılan eserinin son kısmındaki Manisa Nüshası’nın tıpkıbasımı olarak gösterdiği asıl metninde de bu ifade geçmemektedir (Kurnaz, 1991, 103). Kurnaz’ın verdiği bu bilgi başka bir makalede Seyyid Harun’un “üveysi” olduğu şeklinde bir değerlendirmeye konu olmuştur (Bayram, 2008, 7-36).

Makâlât-ı Seyyid Harun eseri hakkında yapılan son çalışma ise Seyyid Harun Veli’nin vefatının 700. Yıldönümü münasebetiyle 2021 yılında Seydişehir Belediyesi tarafından yayımlanmıştır. Bu kitap *Makâlât-ı Seyyid Harun* hakkındaki son; tüm nüshaları kapsamı bakımından da sahasındaki ilk eserdir. Kitapta tüm nüshaların tıpkıbasımları, transkriptleri, bu üç nüshanın tamamı bir bütünlük içinde, birbirleriyle karşılaştırılarak ve mutlaka metnin sonuç bölümünde ne söylediği, ne anlattığı ve bize ne vermek istediği göz önüne alınarak bugün kullandığımız Türkçe’ye çevirisi ile birlikte verilmiştir. Bunların yanında kitapta Seyyid Harun’la alakalı makaleler yer almaktadır. Günümüz Türkçesine çeviri kısmında *Makâlât* nüshalarındaki geçen başlıklara yeni başlıklar eklenmiş ve okuyucuların daha iyi anlayabilmesi için bölümlere ayrılmıştır (Şen vd., 2021, 71).

Seyyid Harun Veli

Selçuklu ve Beylikler dönemi kaynaklarının hiçbirinde Seyyid Harun'la alakalı bir bilgi bulunmamaktadır. Bu belirsizliği ancak Seydişehir'de bırakmış olduğu eserler ve onu anlatan *Makâlât-ı Seyyid Harun* adlı kitap sayesinde gidermek mümkündür. Onun nerede ve ne zaman doğduğu bahsedilen kitapta geçmediği gibi başka kaynaklarda da bu konuda bir bilgi bulunmamaktadır. Lakin kitapta Seyyid Harun'un vefat tarihi olarak Hicri 720 Miladi 1320 yılı bildirilmektedir (Abdülkerim b. Musa, 1554, Konya Bölge Yazma Nüshası, 22/a). Bu bilgiyi, Seyyid Harun Camii yanında onun adına yapılan türbe kitabesi de teyit etmektedir (Akyurt, 1936, 35). Bunlara dayanarak Seyyid Harun'un XIII. Yüzyılın ikinci yarısında doğduğu tahmin edilebilir. Doğum yeri için de *Makâlât*'ta geçen "Horasan ikliminde emir-i âdil imiş" (Abdülkerim b. Musa, 1554, Mevlana Nüshası, 4/a) bilgisi Seyyid Harun'un Horasan'da doğduğuna işaret etmektedir.

Horasan Bölgesinin IX. yüzyıl öncesi Türkleşmeye başladığı dikkate alınırsa Seyyid Harun'un yaşadığı XIII. yüzyıla kadar çok büyük bir oranda Türkleştiği aşikârdır. Dolayısıyla onun Türklerin yaşadığı bir coğrafyada doğduğunu söylemek yanlış bir değerlendirme olmayacaktır. Lakin onun Horasan bölgesinin hangi şehrinde ikamet ettiğini belirleyebilmek mümkün değildir. Büyük ihtimalle çok meşhur olmayan bir kentte dünyaya geldiğini ve burada da eğitimini tamamladığını düşünebiliriz. Onun adının bu bölge tarihi kaynakları içerisinde geçmemesi de bu görüşü desteklemektedir. Kendisinin Hz. Muhammed'in soyundan gelmesi, seyyidlerden olması, Türklerin saygı duymalarına neden olmuştur. Zaten dönem olarak Türk İslam düşüncesinin hâkim olduğu bir devire denk gelmektedir. Tasavvufi düşüncenin yoğun etkisi altında kalan bu topraklarda, Seyyid Harun daha önce amcasının emirlik yapması ve kendisinin seyyid ve şeyh olmasının da etkisiyle yaşadığı şehrin emiri olmuştur (Abdülkerim b. Musa, 1554, Manisa Nüshası, 3/a).

Makâlât'tan Seyyid Harun'un şeceresi hakkında da bilgi edinebilmekteyiz. Onun bu kitapta ön plana çıkan yönü seyyidlerden olmasıdır. Kitapta Seyyid Harun'un cediti ve amcasından bahsedilmektedir; baba tarafından Musa Kazım'a, anne tarafından da Veysel Karani'ye dayandığı aktarılmaktadır (Abdülkerim b. Musa, 1554, Konya Bölge Yazma Nüshası, 3/b). Hz. Muhammed'in kızı Fatıma'nın Hz. Ali ile evliliğinden Hasan ve Hüseyin adında iki erkek çocuğu olmuştu. Bunların soyundan gelenler de İslam literatüründe "ehli beyt" olarak geçer. Hasan'ın soyundan gelenler "şerif", Hüseyin'in soyundan gelenler de "seyyid" olarak adlandırılırlar. Çok farklı kollara ayrılan Şii inancı içerisinde imamet anlayışı büyük önem arz eder. Sıralama şu şekilde gider: Hz. Ali birinci, Hasan ikinci, Hüseyin üçüncü, Hüseyin'in oğlu Zeynelabidin (ö. 713) dördüncü, onun oğlu Muhammed el-Bakır (ö. 734) beşinci, onun oğlu Caferi Sadık (ö. 765) altıncı, onun da oğlu Musa Kazım (ö. 799) yedinci imam olarak kabul edilir. Şiiilikte, bunun dışında da farklı imamet sıralaması vardır.

Musa Kazım 799 yılında da Bağdat'ta şehit edilmiştir ve türbesi de burada bulunmaktadır (Öz, 2006, 219-221). Zaten Konya Bölge Yazma Eserler nüshasında "ceddi Harun'u ziyaret ettiği ve bunun da Musa Kazım'ın oğlunun oğlu olduğu" gibi bir bilgi geçmektedir (Abdülkerim b. Musa, 1554, Konya Bölge Yazma Nüshası, 1/b). Bunu destekleyen bir bilgi de Seyyid Harun'un Bağdat'ta Caferi Sadık soyundan gelen Şeyh Alaeddin'i ziyareti esnasında gündeme gelir. Şeyh Alaeddin'in Seyyid Harun'a aşırı ilgisinden rahatsız olan müritlerine; "*sakin böyle yapmayın, bu ulu kişidir. Musa-yı Kazım'ın, Harun-u keramâtlı oğlunun oğludur*" dediği rivayet edilir ki bu üç nüshada da benzerdir. Muhtemelen Mevlana nüshasında "Musa Kazım'ın kabrini ziyaret eder" derken "oğlu" kelimesi unutulmuştur. Bütün bu bilgileri birlikte düşündüğümüzde Seyyid Harun'un cediti, Musa Kazım'ın torunlarından Harun'a dayanmaktadır, ziyaret ettiği de budur. Seyyid Harun'dan Musa Kazım'a kadar en az 20 kuşak bulunmakta ki bu şecere şimdilik bilinmemektedir. Bu şecerenin tespiti başka bir araştırmanın konusu olabilir. Bunun tespiti Seyyid Harun'un Horasan bölgesinde nerede yaşadığını öğrenmemize olanak verecektir.

Seyyid Harun'un batini ilimlerin yanında zahiri ilimlere de vakıf olduğu anlaşılmaktadır. Bunu Seydişehir'de kurmuş olduğu medreseden, Didiği Sultan'la karşılaşmasında kılınacak öğle namazına Seyyid Harun'un imamlık yapmasından anlamak mümkündür. Hatta burada Didiği Sultan'ın "ben zahiri

ilmi bilmem, imamlığa siz geçin” dediği rivayet edilmektedir. Yine Eşrefoğlu Mübarizeddin Mehmet Bey’le görüşmesinde Seyyid Harun’un âlimlerle bir müzakere halinde olduğu anlatılmaktadır. Burada Eşrefoğlu’nun bir sözüne karşılık, Seyyid Harun’un yanındaki âlimlerle bir hukuki mesele üzerine konuşmaları aktarılır ki, bu ancak ilim sahiplerince bilinen bir durumdur. Söz konusu meseleye gelince; Seyyid Harun, Mübarizeddin Mehmed Bey’in kendisini ziyarete geldiği esnada muhtemelen onun duyması için “ya âlimler bir kimse bir harap yer imaret eylese ol kişinin nesi olur?” diye sorduğu, âlimlerin de “mülki olur” dediği rivayet edilmektedir (Abdülkerim b. Musa, 1554, Mevlana Nüshası, 24/b). Bu bilgilerin tamamı Seyyid Harun’un İslami ilimlere vâkıf olduğunu ve bu konuda ilmi tedrisattan geçtiğini, geleneksel medrese eğitimi gördüğünü akla getirmektedir. Onun bu eğitimi Horasan bölgesinde aldığını düşünebiliriz. Zaten yaşadığı şehirde saygı görmesinde ve halkın etrafında toplanmasında aldığı bu eğitimin katkısının olacağı da muhakkaktır. Ancak kaynaklarının yetersizliğinden onun nerede, ne zaman eğitim aldığı gibi hususlarda bir açıklama yapmak imkânsızdır.

Seyyid Harun’un “emir-i âdil” olduğu şehri niçin terk ettiği ve Anadolu’ya geçtiği konusu üzerinde biraz durmak gerekir. *Makâlât* bu konuda ilahi bir emre uyararak bu şehirden ayrılmak zorunda kaldığını söyler. Seyyid Harun, ceddinin kabrini her ziyaret edişinde kulağına “Ya Harun, Rum’a çık, Karaman vilayetinde Küpe Dağı derler bir dağın şarkından yanına şehir yap” şeklinde bir ses işittiğini dostlarıyla paylaşır ve onlara “İmdi bu haber beni mest u hayran eyledi. Ben vücud âleminden vaz geçtim. Bana beğlik gerekmez. Varın gayrı beğ dilen” demesi üzerine müritleri “dünya padişahı iken senin hizmetinde idik. Şimdi ahiret padişahı oldun, bizi reddeyleme” şeklinde karşılık verirler (Abdülkerim b. Musa, 1554, Konya Bölge Yazma Nüshası, 2/a). Seyyid Harun da onlardan vücud âlemini terk etmelerini istemiş ve kendisine uyanları da yanına alarak bu şehirden ayrılmıştır. Seyyid Harun’un Anadolu’ya geçme sebebi *Makâlât*’ta bu şekilde anlatılmıştır. Bu konuyu tarihi dönemle ilişkilendirirsek aşağıdaki hususları dikkate almak gerekir.

Seyyid Harun Veli, Seydişehir’e XIII. yüzyılın sonlarında geldi. Bu yüzyılın başından ortasına kadar Anadolu’da Selçuklular altın çağını yaşamakta idiler. Yine aynı tarihlerde doğuda Çin sınırlarından itibaren güçlenen ve yayılmacı bir politika izleyen, önündeki engelleri birer birer aşırıp dünya hâkimiyetini kurmayı hedefleyen Cengiz Han’ın önderliğinde kurulan Moğol gerçeği vardı. Bu bizim geçmişini okumada asla görmezlikten gelemeyeceğimiz bir hakikattir. Anadolu’da Selçukluların altın çağını yaşamasının sebepleri bilinirse Seyyid Harun’un Anadolu’yu niçin tercih ettiğini; Moğol gücü ve hedefleri doğru okunabilirse de Seyyid Harun’un neden Horasan bölgesinden göç ettiğini anlayabiliriz.

XI. yüzyılın sonlarından itibaren Anadolu’da tutunmaya çalışan Selçuklular, Haçlıların yardımıyla Bizans İmparatorluğunca son bir hamleyle 1176 yılında Anadolu’dan atılmak istenmiş ancak II. Kılıçarslan, Bizans’ı Miryokefalon savaşıyla engelleyerek hedeflerine mani olmuştur. Artık bu zaferle Anadolu, Avrupalı tarihçilerin de ifade ettiği gibi XII. yüzyıldan itibaren Türkiye olarak adlandırılmaya başlandı.

İpek yolunun önemli bir geçiş güzergâhında olduklarının bilincinde olan Türkiye Selçukluları, mevcut şehirleri müstahkem hale getirdiler. Buna ilaveten yeni şehirler kurarak, şehirlerin etrafına surlar, kaleler inşa ederek Anadolu’yu imar ve ihya ettiler. Sayısız eserler inşa ederek Anadolu’yu bir ticaret ve cazibe merkezi yaptılar. Ekonomik gelişimin gereği hanlar, kervansaraylar yapılırken, kültürel gelişimin gereği olan cuma camileri ve medreseler yapıldı. Selçuklu idaresi bilime ve öğrenmeye gösterdiği hoş görülme yaklaşımı sayesinde, ilim insanlarının kendiliğinden birer birer Anadolu’ya geçmesini sağladı. Yalnızca Orta Asya’da yetişen âlimler gelmedi, İran’dan, Irak’tan ve hatta Endülüs’ten bile gelenler oldu. Konya denince hemen aklımıza gelen Mevlana ve babası Sultan Bahaddin Veled, Muhiddin İbnu’l-Arabi, Şeyh Sadrettin Konevi babası Mecdüddin İshak, Ahi Evran, Nasrettin Hoca, Hacı Bektaş-ı Veli, Yunus Emre gibi nice ilim ve gönül insanları Anadolu’ya geldiler ve burada büyük bir medeniyetin kurulmasına öncülük ettiler.

İşte Seyyid Harun Veli’nin Horasan’ı terk etmesindeki asıl neden Moğol saldırıları gerçeğidir. Anadolu’yu tercih etmesindeki sebep de bölgenin hala sınımlanacak bir liman olmasıdır. Türkiye Selçuklu Devleti yıkılış sürecine girmiş olsa da yine Anadolu’nun umut ışığı olduğunu göz ardı edemeyiz. Her ne kadar Seyyid Harun Veli’nin menkıbede anlatılan yolculuk hikâyesi, Seydişehir’in kuruluşuna manevi anlam katacak nitelikte olsa da bilgileri tarihi veriler ışığında değerlendirmek gerekir.

Seyyid Harun'un Horasan bölgesinden Anadolu'ya geçerken takip ettiği yolda ilk güzergâhı Bağdat olmuştur. Burada *Makâlât*'ta bu konu hakkında bir detay verilmektedir: Anlatılana göre; Horasan bölgesinden her sene kervanlar Bağdat'ta Caferi Sadık soyundan gelen Şeyh Alaeddin'i ziyarete gitmekte idiler. Seyyid Harun da yanına aldığı 40 kişi ile bu kervana katılmıştır. Kervandakilerin Seyyid Harun'un Anadolu'ya geçme niyetinden haberdar olmadıkları burada verilen bilgilerden anlaşılmaktadır. Şeyh Alaeddin ziyarete gelenlere ancak üç gün sonra kendini gösterirken Seyyid Harun'un ziyaretinde farklı davranmış ve onu şehrin dışında karşılayarak, ona olağanüstü ilgi ve alaka göstermiştir. Onunla 40 gün halvete girerek özel görüşmeler yapmıştır. Yanındakilerin bu ilgiye şaşımalarına ve "sen Caferi Sadık soyundan bir velisin, neden bu kişiye bu kadar ilgi gösteriyorsun" şeklindeki tepkilerine çok kızmıştır. Bu kişi, "baba tarafından Musa Kazım'ın anne tarafından Veysel Karani'nin soyundandır" diyerek gösterdiği ilginin sebebinin de açıklamıştır. 40 gün sonra da Seyyid Harun'u Anadolu'ya geçirmek için şehrin dışına kadar eşlik etmiştir. Bahsedilen Şeyh Alaeddin'in kimliği konusunda kaynaklarda bir bilgi geçmemektedir. Bu kişi araştırılmaya muhtaç bir konu olarak ortada durmaktadır. Bu konuda elde edilecek bir gelişme şüphesiz Seyyid Harun hakkında yeni bilgilere kapı aralamamıza fırsat verecektir.

Seyyid Harun Veli, Horasan bölgesinden çıktuktan sonra Bağdat'a uğramış ve orada Şeyh Alaeddin ile görüştüğünden sonra Anadolu'ya hareket etmiştir. Bağdat'tan Konya'ya gelinceye kadar onun hangi şehirlere uğradığı, bu yolculuğun kaç gün sürdüğü gibi merak edilen birçok konu için *Makâlât*'ta herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Haliyle bu süreç hakkında bir değerlendirme yapamayacağız. Ancak onun Konya'ya gelişi ve buradaki faaliyetleri eserde tafsilatlı olarak anlatılmıştır ki bunlar konumuz açısından oldukça kıymetlidir.

Seyyid Harun ve dervişlerinin Konya'ya geldiklerinde ilk konakladıkları yer Hoca Faruk Mescidi olmuştur. Bu mescit günümüzde Taş Camii olarak bilinmektedir. Aslında bu mescidin adı Hacı Ferruh Mescidi'dir. Mescit, Anadolu Selçuklu Sultanı I. İzzettin Keykavus dönemi vezirlerinden Hacı Ferruh (ö. 1242) tarafından 612/1215 yılında yaptırılmıştır. Akçagizlenmez adıyla da bilinen bu mescit, halkın Ferruh'u Faruk'a çevirmesiyle Faruk Mescidi ismiyle de zikredilmektedir (Konyalı, 2007, 253). Adı geçen mescidin, Seyyid Harun'un Konya'ya gelişinden önce yapılmış olması *Makâlât*'ta anlatılan bazı bilgilerin doğruluğunu teyit etmesi bakımından oldukça önemlidir. Seyyid Harun'un niçin bu mescide geldiği konusunda *Makâlât*'ta bir açıklama bulunmamaktadır. Ancak Fatih Döneminde bu mescidin mütevellisi olarak Seyyid Mahmut adında bir zatın isminin geçmesi (Konyalı, 2007, 253), Hacı Ferruh Mescidi'nde daha önceden de Seyyidlerin görevlendirilmiş olabileceğini akla getirmektedir. Seyyid Harun da Seyyidlerden birisinin bulunmasından dolayı bu mescide uğramış olabilir. Bir diğer sebep olarak da Hacı Ferruh Mescidi'nin Seyyid Harun'un gideceği istikamete denk gelmesidir. Bundan dolayı onun Konya'nın güneyine düşen yolunun üzerindeki bu mescitte konakladığını düşünebiliriz.

Onun Konya'ya gelişi halkın yoğun ilgisini çekmiştir. Büyük bir merak içerisinde olan Konya halkı, gelen kişinin kim olduğunu öğrenmek için Hoca Faruk Mescidi'ne gelmişlerdir. Hem Hoca Fakih'in (ö. 1221) hem de Mevlana'nın (ö. 1273) ölmeden önce cemaatlerine kendilerinden sonra Acem'den büyük bir şeyhin geleceğini bildirdiklerine dair bir kayıt *Makâlât*'ta geçse de bu bilgi Mevlana ve Hoca Fakih'e dair eserlerde geçmemektedir. Seyyid Harun, "bize Hak canibinden bu Karaman diyarında şehir yapmak emir olunmuştur. Lakin varıp ervâhına müşahede edelim" diyerek onların isteklerini güzellikle men etmiştir. Bu anlatımların menkıbeye has özellikler olduğu anlaşılmaktadır. Her menkıbenin hakikat cüz'ünden bir parça barındırdığı gerçeğinden yola çıkarak da buradaki hakikati yakalayabiliriz. O da Hoca Fakih dervişlerinin Seyyid Harun'a aşırı ilgi gösterdikleri, onun da bu ilgiye karşılık Hoca Fakih'in kabrini ziyaret etmesidir. Konya'da hala ayakta olan Hoca Fakih türbesi vardır. Buradaki zatın vefatı 618/1221 tarihindedir. Onun ziyaret ettiği bu türbe olabilir. Fakat Türkiye Selçukluları döneminde Mevlâna'nın çevresinde birkaç tane Hoca Fakih'in olması, Seyyid Harun'un ziyaret ettiği Hoca Fakih'in hangisi olduğu konusunda şüpheyne neden olmaktadır. Bu konu ayrıca tetkike muhtaçtır.

Seyyid Harun'un Konya'dan Seydişehir'e intikaline kadar geçtiği yerler *Makâlât*'ta ayrıntılı bir şekilde yer alır. O, önce Hatunsaray'a, oradan Çukur Çimen'e ve nihayet May Beli, Gökhüyük istikametiyle Seydişehir'e ulaşmıştır. Her uğradığı yerde bir mescit inşa ettiği ve bu yerlerin tümünde büyük kerametler gösterdiği *Makâlât*'ta uzun uzadıya anlatılmaktadır.

Seydişehir'in Kuruluşu

Seyyid Harun'un Horasan'dan çıkma sebebi, kulağına gelen “Ya Harun, Rum'a çık, Karaman Vilayeti'nde Küpe Dağı derler bir dağın şarkından yanına şehir yap” sözü idi. Bu manevi ses onu yollara düşürmüş ve bulutun rehberliğinde Küpe Dağı'nın eteğine kadar ulaştırmıştı. Artık Seyyid Harun'un emir olduğu şehri yapma vakti gelmişti. Aslında bu, *Makâlât*'ta anlatılanların kısa bir özeti. Bize göre ise Seydişehir tarihinin başlangıcı.

Seyyid Harun'un Horasan'dan göç etme kararı aldığına buna benzer ilhamlar alabilmesi mümkündür. Bu ilhamın da onu motive etmede, onun daha kararlı bir şekilde hareket etmesinde destek olduğu muhakkaktır. Ancak bu göç etme hadisesini sadece buna bağlayamayız. Başkaca sebeplerin olması gerekir. Buna yukarıda kısaca değinilmişti. Burada kurduğu şehri nasıl tespit ettiğini ve nasıl ulaştığını irdelemek gerekir. *Makâlât*'ın anlatımına göre Seyyid Harun kendine gelen bir ilhamla Karaman diyarına geldiğini belirtmektedir. Bu Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılma sürecinde onun topraklarına hâkim olmak isteyen yerel beyliklerin kurulduğu bir dönemde pek de uygun düşmemektedir. Bu beyliklerin izni olmadan onların bölgelerine yerleşmek çok da kolay değildi. Mutlaka onların izniyle bu geçiş gerçekleşebilirdi. Türkiye Selçuklularından itibaren Anadolu'da sıkı bir iskân politikasının takip edildiği bilinen bir gerçektir. Bu uygulama Seyyid Harun'un geldiği zamanda ise daha da sıkı takip edilen bir sürece girmiştir. Çünkü bu süreç II. Beylikler Dönemi'ne rast gelmekteydi. Beyliklerin küçük hâkimiyet alanlarını daha fazla kontrol ettiği/edebilecekleri kuvvetle muhtemeldir. Bu esnada ise o bölgeye hâkim olan Beyliğin iznine tabi olduğunu akıldan çıkarmamak gerekir. Denetimsiz bir yerleşimin olacağı düşünülemez. Ayrıca Seyyid Harun kuracağı şehir için boş bir alanı nereden bilmekte? Bunu *Makâlât* ilahi emirle açıklamaktadır ki bunu mantıklı bir zemine oturtmak gerekir. Buna dair bazı ipuçlarını mercek altına almak gerekir.

Seyyid Harun'u Seydişehir'de ziyarete gelenlerden biri Didiği Sultan'dır. Bu kişi İlgin şehrinin Mahmuthisar Köyü'ndendir. Bu köyde onun adına yapılmış bir türbesi bulunmaktadır. Bu türbe için Turgutoğullarının yaptıkları vakıflar bilinmektedir (Oral, 1956, 31-64). Didiği Sultan'a ait bir Menâkıb kitabında, onun ismi “adı Dediği değil Didiği'dir” şeklinde kayıtlıdır (Odabaşı, 1998, 389). Bu sebeple makalede Didiği adı kullanılmıştır. Adı geçen menâkıbda, Didiği Sultan'ın Ahmed Yesevî neslinin Şah oğullarından olduğu, bunların birisinin neslinden Didiği'nin, diğerinin soyundan da Hacı Bektaş'ın geldiği anlatılır. Dolayısıyla Didiği Sultan'la Hacı Bektaş'ın amcaoğulları oldukları bilgisine ulaşırız. Bu arada o dönemin tarihine ışık tutacak çok önemli bir bilgi aktarılır ki, henüz bunlar yeteri kadar araştırılmadı ve başka kaynaklarca teyit edilmedi. Bu bilgide; Turgut ve Bayburt'un iki kardeş olduğu, Didiği Sultan'a yoldaş oldukları ve Didiği Sultan'ın bunları Anadolu'ya gönderdiği aktarılır. Eğer bu verilerin doğruluğu ortaya konursa Beylikler dönemi tarihindeki birçok belirsizlikler de giderilmiş olacaktır.

Bu bilgiden yola çıkarak Turgutoğulları'nın Didiği ve Seyyid Harun Veli ile olan ilişkileri üzerinde durulması gereken bir konudur. Bilindiği gibi, Turgutoğullarının kurucusu Turgut Bey, Karamanoğlu Beyliği'nin ordu komutanlarından. Turgut'un oğlu Emir Şah Bey'in oğlu Pir Hüseyin Bey'in Didiği Sultan Zaviye Vakfiyesi'nin bulunması (Akkuş vd., 2018, 244-262); kızı Sultan Hatun ile Turgutoğullarından Halil Bey'in oğlu Rüstem Bey'in Seyyid Harun Camii'si yanındaki türbede metfun olmaları (Ünal, 1976, 45-66) nasıl okunmalıdır? Turgutoğullarının çocuklarının Didiği Sultan ile Seyyid Harun'a ilgileri atalarından mı gelmekte yoksa yaşadıkları dönemde kendilerince oluşturulan bir ilgi mi? Bunlar araştırılmaya muhtaç konulardır. Eğer bu ilgi onların atalarından beri olan bir ilgi ise hem Didiği Sultan'ın hem de Seyyid Harun'un Anadolu'ya intikalinde Turgutoğullarının rol oynamış olacaklarını düşünmek mümkündür. Bu netleşirse Seyyid Harun'un ta Horasan'dan çıkmadan “bize Hak canibinden bu Karaman diyarında şehir yapmak emr olunmuştur” şeklinde söylediği sözünü daha iyi anlayacağız. Buna bir ilave olarak Seyyid Harun Külliyesine, Karamanoğlu II. İbrahim Bey'in Ulu Kilise köyündeki arazileri vakfetmesini, yine onun azatlı kölesi Bahadır Ağa'nın Seydişehir'in Yenice köyünde bir çiftlik vakfetmesini (Erdoğan, 1992, 81-132) ekleyelim ki, bunlar Karamanoğullarının da Seyyid Harun'a ilgisine işaret eder. Artık kritik soruya geçebiliriz: Acaba Karaman Beyliği'nin ordu komutanı Turgutoğullarının Seyyid Harun'un Seydişehir'e gelmesinde etkisi var mı? Bu soruya kestirme bir cevap vermek şimdilik mümkün değildir. Üzerinde araştırılması gereken önemli bir sorun olarak karşımızda durmaktadır.

Seyyid Harun'un Anadolu'da yerleşeceği mevkiinin tespiti ve yönlendirilmesi konusunda bölgeyi tanıyan birisinin rolü olduğu muhakkaktır. Bunu da bölgeye hâkim olan bir Beyliğin yapabilmesi mümkün gözükmektedir. Hâkimiyet alanını genişletmek isteyen Torosların hâkimi muhteris Karamanlıların iskân konusunda Seyyid Harun'u desteklemiş olması ilk akla gelen ihtimaldir. Ancak belirlenen bu mevkiinin hangi yerine şehrin kurulacağına Seyyid Harun karar vermiştir. Onun bu husustaki kabiliyeti dikkat çekmektedir.

Seyyid Harun'un kurduğu şehre yerleşiminde Karamanoğullarının desteğinin olabileceği fikrine bir itiraz gelebilir. Şöyleki, Beyşehir Eşrefoğlu Beyi Mübarizeddin Mehmet Bey'in Seydişehir şehri kurulduktan sonra Seyyid Harun'a adamlarını gönderdiği ve daha sonra kendi askerleriyle o şehri yıkmaya gittiğine dair *Makâlât*'ta bir bilgi geçmektedir. Bu anlatım bölgenin sahibinin Eşrefoğlu Beyliği olduğuna işaret edebilir; dolayısıyla yukarıda belirtilen Karamanoğullarının Seyyid Harun'a yardımı olabileceği fikrini boşa çıkarabilir. Bu itirazı şu şekilde izah edebiliriz: *Makâlât*'ta geçtiğine göre Eşrefoğlu Mübarizeddin Mehmet Bey şehir kuruluşundan belli bir müddet sonra Seydişehir'e adamlarını göndermiştir. Eşrefoğlu bölgenin hâkimi olsaydı Seyyid Harun'un bölgeye ilk intikalinden gözlemcileri vasıtasıyla haberdar olmalıydı ve gerekli müdahaleyi yapmalıydı. Böyle bir durum yok. Zaten Eşrefoğlu Beyliği, Karamanoğullarının müttelikidir. Eşrefoğlu Mübarizeddin Mehmet Bey'in buradaki amacı yakınına gelen Seyyid Harun'un kim olduğunu ve ne niyetle geldiğini öğrenmektir. Seyyid Harun'un Küpe Dağı'nın doğu kısmına yeni bir şehir kurması Beyşehir Beyi Eşrefoğlu Mübarizeddin Mehmet Bey'e ulaştınca, Mehmed Bey durumu araştırmak üzere ilk olarak birkaç adamını, daha sonra vezirini göndermiş ve netice alamayınca da bizzat kendisi buraya gelmiştir. Her gelen Seyyid Harun'un dervişi olmaktan kendini alamamıştır. Hatta Mübarizeddin Mehmet Bey, Seyyid Harun'un samimiyetini öğrendikten sonra onun dostu olduğu ve ona Beyşehir'de vakıf tahsis ettiği de yine *Makâlât*'ta anlatılan konulardandır (Abdülkerim b. Musa, 1554, Mevlana Nüshası, 23/b). Seyyid Harun'un bu şehri yaptığı tarih XIV. yüzyılın başları, ölüm tarihi de 1320 yılı ki, bu tarihler Mehmed Bey'in Eşrefoğlu Beyliği emirliğini yürüttüğü dönemlere denk gelmektedir. Bu da *Makâlât*'taki verilerin doğruluğuna işaret eden en önemli delillerdendir. Ancak makalenin başlangıcında da belirtildiği üzere, Beylikler dönemi tarihi kaynaklarının yetersizliği, Eşrefoğlu Mehmed Bey ile Seyyid Harun arasındaki ilişkileri, *Makâlât*'ta anlatılanların ötesine götürmemize şimdilik olanak vermemektedir. Özellikle bu görüşme esnasında Eşrefoğlu Mehmed Bey'in Beyşehir'deki has bahçesini Seyyid Harun Külliyesine vakfettiğine dair bir bilgi geçmektedir. Bunun mutlaka bir vakfiye ile düzenlenmiş olması gerekir ki bu vakfiye henüz bulunamamıştır (Önder, 1986, 22). Bahsedilen vakfiyenin bulunması birçok yeni bilgilerin ortaya çıkmasına da kapı aralayacaktır.

Bugünkü Seydişehir şehrini kaplayan Küpe Dağı ve çevresinin Seyyid Harun tarafından yurt edinilmesinde yukarıda ifade edildiği üzere Karamanoğulları Beyliği'nin öncülük ettiği muhtemeldir. Ancak onun, kendisine önerilen geniş ve bakir alanı en iyi şekilde değerlendirdiği anlaşılmaktadır. Çevreyi çok iyi gözlemleyen Seyyid Harun, Küpe Dağı'nın doğu canibindeki düzlükte görmüş olduğu ışığı yanındakilere göstererek o istikamete doğru azmetmiştir. Bu alana yaklaştıklarında bahar mevsiminin de etkisiyle muazzam bir tabiata denk gelmişlerdir. *Makâlât*'ta anlatılana göre "Her canibi çayır, çimen, akarsular, bahar eyyamı çiğdem ve benefşe, sünbül, reyhan, türlü türlü laleler, nergis, süsen, cümle şükufat, hazrevat, sebzevat, soğuk pınarlar" gibi baharın tüm güzelliklerinin sergilendiği bir alanla karşılaştılar (Abdülkerim b. Musa, 1554, Mevlana Nüshası, 16/a).

Tabiatın bütün güzelliklerinin cömertçe bahşedildiği bu yer, Seyyid Harun tarafından hemen şehrin kurulacağı alan olarak belirlenmiştir. Bu seçimde Seyyid Harun'un tercihlerini de öğrenmekteyiz. Öncelikle o, şehrin korunumunu önemseyerek doğal korunak olan dağın eteğini seçmiştir. Bunlara ilaveten şehir için gerekli olan su ve verimli bir araziye sahip olması da onun bir yerleşim yerinde tercih ettiği noktalar olmuştur. Ayrıyeten kuracağı şehrin boş bir alan olması ve diğer yerleşim yerlerine yakın olması da onun tercih noktalarıdır. Tüm bunlar birlikte değerlendirildiğinde onun iyi bir şehir plancısı olduğunu söyleyebiliriz. Seyyid Harun boş bir alanı tercih ederek kendi mimari planını gerçekleştirebilme imkânı bulmuştur. Yerleşim yerlerine yakın bir konumda şehrini kurarak da bu şehri geliştirmeyi hedeflemiştir.

Dikkatten kaçırılmaması gereken bir konu da Seyyid Harun'un seçmiş olduğu yerin yerleşim yerlerine yakın olmasını önemsemesidir. Zira o, şehrini ıssız, bucaksız bir yere veya dağın tepesine kurarak münzevi bir hayat yaşamak isteyebilirdi. Aksine bildiklerini çevresine öğretmek ve onları irşat etmek

için Seyyid Harun, şehrini yerleşim yerlerine yakın olan bir alana kurmuştur. Bu da şehrin yapımı için gerekli olacak insan desteğini de elde etmesine yardımcı olmuştur. Seyyid Harun'un Küpe Dağı önlerine gelince ilk düşüncesi şehri imar edecek konumu belirlemek olmuştur. O, bunun için bugünkü Seyyid Harun Camii'sinin bulunduğu tepeyi çevresiyle birlikte kapsayan alanı tercih etmişti. Bu konum, Küpe Dağı'nın doğu kesimine denk gelmektedir.

Seyyid Harun, adamlarıyla birkaç gün yorgunluk attıktan sonra şehrin yapımı için ilk olarak gerekli olan malzemeleri temin etmek için çevreyi gözlemlemeye çıkmışlardır. Dağın ucuna vardıklarında bir akarsuya tesadüf etmişler ve onun etrafında sayısız ağaçlar görmüşlerdir. Yine buna yakın bir yerde harap olmuş "Vervelid" adıyla bilinen bir şehri bulup, buradan da şehir yapımı için gerekli olan taşları temin etmişlerdir. Seyyid Harun'un malzeme tedarik ettikten sonra şehrin yapımına başlaması iyi bir şehir plancısı olduğuna işaret eden ikinci bir noktadır.

O, hemen bu alanın ihata duvarlarını çekmiş ve buraya geçiş için de üç kapı belirlemiştir. Seyyid Harun'un bu ihata duvarlarını, bir nevi kalesini çevirmesi, onun şehri koruma ve şehirde yaşayacakların aidiyet bilincini geliştirme isteğinde olduğunu düşündürmektedir. Bahsedilen üç kapıdan ilki, caminin güney kısmında yer alan Ulu Kapı olmuştur. İkinci kapı, caminin kuzeyine denk gelen Hızır Kapısı veya diğer adıyla Pazar Kapısıdır. Üçüncü kapı Evliya Kapısı veya bir diğer ismiyle Kiçi Kapısı. Burası da caminin batı kısmına düşmektedir. Şehrin kalesinde belirlenen üç burcun ve mescidin yapımı için müritlerinden üç kişiyi görevlendirmiştir. Üç kapının her biri için birine sorumluluk vermiştir. Bu kişilerin isimlerini *Makâlât*'tan öğrenebilmekteyiz. Bunlar Akça Baba, Nasibli Baba, Haydar Baba'dır. Artık Akça Baba, Ulu Kapı'nın; Nasibli Baba, Hızır Kapı'nın; Haydar Baba, Kiçi Kapı'nın sorumlusudurlar. Bu üç ismin ön plana çıkmasında bunların, bina yapımı veya bu işlerin organizasyonunda diğerlerine nazaran daha hünerli olmalarının etkili olduğunu düşünmekteyiz. Bu bilgilerden şimdi yok olan Seydişehir kale ve burçlarını, hemen burçların yanında oluşturulan mescitleri öğrenmiş oluruz.

Tüm hazırlıklar tamamlandıktan sonra şehrin yapımına başlayan Seyyid Harun, çevreden gelen insanların ciddi desteklerini görmüş ve bunları bir plan dâhilinde organize etmiştir. Usta olanları ilgili yerde, kağnısı ile taşıma yapmak isteyenleri taşıma işinde, sadece ırgat olarak çalışacakları da o alanda istihdam etmiştir. Çevre yerleşim yerlerinden gelen destek insan yardımıyla sınırlı kalmamıştır. Hatta onlardan gelen yiyecek yardımlarının da oldukça fazla olduğu anlaşılmaktadır. *Makâlât*'ta bu konuda oldukça ilginç bir bilgi verilmektedir: "kudretten nimetler, helvalar akıp gelirdi. Helva şol kadar ziyade olurdu ki hizmetteki dervişler derler idi ki helvayı kireçle bile katın, şehir tatlı olsun deyü letaif ederlerdi" (Abdülkerim b. Musa, 1554, Mevlana Nüshası, 19/a).

Seyyid Harun'un yukarıda anlatıldığı üzere bir plan dâhilinde başladığı şehir yapımına bizzat kendisi başta olmak üzere, dervişleri ve çevre sakinlerinin canla başla çalışmasıyla tamamlanmıştır. Neticede Seydişehir'de Seyyid Harun'un planladığı cami, mescit, medrese ve zaviye gibi mimari yapıların ortaya çıkması gerçekleşmiştir. Onun bu uyguladığı plan, Ortaçağ klasik Türk İslam şehir yapılanmasına benzemektedir. Türkiye Selçuklularında görülen Osmanlıya intikal eden ve Balkanlarda da uygulanan bu plan merkezde bir cami ve onun çevresinde mahallelerin oluşmasından ibarettir (Özbek, 2011, 66-73). Zaten bu yapılar onun tarihi kimliğini ortaya koymak için çok önemli kanıtlardır. Bahsedilen eserler ve bunun etrafında oluşan türbeler birçok araştırmanın da konusu olmuştur (Önder, 1988, 13-28).

Onun bir şehir kurucusu olduğuna delalet eden en önemli işaretlerden biri de yeni şehirler ihya ve imar etmesi için dervişlerini başka şehirlere görevlendirmesidir. Bunları onun halifeleri olarak değerlendirmekteyiz. Adı geçen bu kişilere ve görev yerlerine gelince şu şekildedir: Mahmud Seydi Alaiye'ye; Zekeriyya Manavgat'a; Ali Baba, Gök Seydi, Kilimpuş, Siyah Derviş'i Teke ili sahil kısmına; Akça Baba Germiyan'a; Nasibli Baba Aydın'a görevlendirilmişlerdir. Bunların her biri "Sultanım biz seni koyup nereye gideriz dediklerin de, Seyyid Harun "yürüyün, inşallah ahirette buluşula" diye cevaplamıştır. Yani onun Seydişehir'de yaptığı imar ve ihya işlerini talebelerince de devam ettirmek istediğini anlamaktayız. Bu görevlendirilmeleri yapabilmesi için Seyyid Harun'un çevre hakkında bilgiler edindiği muhakkaktır. Seyyid Harun'un dervişlerini başka şehirlere görevlendirmesi değerlendirilecek olursa, şu sonuçlara ulaşmak mümkündür. Öncelikle onun Anadolu'ya geçme gayesini anlamış oluruz. Onun arzusu bir yeri mamur etme ve etrafında toplanan insanlara hakikatleri öğretmektir. Bu hedefine ulaşmak için bunu yapabilecek nitelikte dervişlerini Horasan'dan Anadolu'ya

geçirmiş, onlara bizzat örnek olmuş ve onları aynı gayeyle başka şehirlere göndermiştir. Seyyid Harun kurulu bir şehirde varlık göstermemiştir. Boş ve çevresi harap olan bir diyarın canlanmasını arzu ederek, bizzat yorularak, emek çekerek Seydişehir'i kurmuştur. Dervişlerini de bu özellikteki yerlere göndermiş ve onlardan yeni yerler ihya etmelerini istemiştir. Bu görevlendirmelerde dikkat çeken bir husus, seçilen yerlerin, Alanya, Manavgat, Teke gibi Seydişehir çevresinde olmasıdır. Bunun da bilinçli bir seçim olduğunu düşündürmektedir.

Burada adı geçen halifelerin ve görevlendirildikleri yerlerin onlarla ilişkileri hakkında Osmanlı dönemi belgelerinde ve vakıf defterlerinde yapılacak araştırmalar, hiç şüphesiz Seyyid Harun hakkında yeni bilgiler edinmemize fırsat verecektir.

Sonuç

Kendi adıyla anılan bir şehrin kuruluşunu gerçekleştiren Seyyid Harun Veli, XIII. yüzyılın ortalarında Türk İslam düşüncesinin hâkim olduğu bir zaman ve mekanda dünyaya gelmiştir. Anadolu'ya gelmeden önce Horasan bölgesinde yaşadığı bilinen Seyyid Harun Veli'nin bu bölgenin hangi şehirden olduğu hakkında henüz bir bilgi tespit edilememiştir. Seydişehir'de bir şehir kurması ve onun adıyla günümüze kadar gelmesi Seyyid Harun'un tarihi kimliği konusunda en ufak bir şüpheye mahal bırakmamaktadır.

Yaşadığı döneme ait kaynakların çok sınırlı olması, Seyyid Harun hakkında ayrıntılı bilgiler edinmemize olanak vermemektedir. Onun hayatı hakkında merak edilen birçok husus, şu an mevcut olan *Makâlât-ı Seyyid Harun* adlı eserde karşımıza çıkmaktadır. Bu kitap onun yeğeni Abdülkerim b. Musa tarafından 1554 yılında yazılmıştır. Bu kaynakta geçen bilgilere göre hem seyyid hem de şeyh olan Seyyid Harun Veli, yaşadığı şehirde emirlik yaparken manevi bir işaretle bu görevini bırakmış Anadolu'ya göç etmiştir. Zahiri ve batını ilimlere vakıf olan Seyyid Harun, XIV. yüzyılın başında Bağdat, Konya ve nitekim Küpe Dağı'na gelerek, bu dağın doğu kısmında boş olan bir arazide yepyeni bir şehrin kuruluşuna öncülük etmiştir. Kale, burç, mescitler, Cuma camisi, tekke ve medrese inşa ederek Türk-İslam düşüncesinin yayılmasına hizmet etmiştir. Kurduğu bu şehirde insanların yerleşimi için büyük kolaylıklar göstermiş ve bu davranışıyla yoksulların efendisi olarak tanınmıştır.

Seyyid Harun ve onun kurduğu şehir hakkında bilgi veren yegâne eser *Makâlât-ı Seyyid Harun* geçmişini aydınlatmış kadar bugüne de ışık tutmaktadır. *Makâlât* dileyenlere Seyyid Harun Veli ve maneviyatı için bir rabita aracı, dileyenler için Türk muhaceratının, şehir kuran alperenlerin başucu kaynağı, dileyenler içinse bir nasihat ve ibret kitabıdır. Daha öz olarak ise Konya'nın güzide ilçesi Seydişehir'in kuruluş hikâyesidir.

Seydişehir'de kurmuş olduğu zaviyede birçok dervişin yetişmesine vesile olan Seyyid Harun Veli, kurduğu şehrin etrafındaki halkı irşat etmek için en yakın adamlarını görevlendirmiştir. Mahmud Seydi'yi Alaiye'ye; Zekeriyya'yı Manavgat'a; Ali Baba, Gök Seydi, Kilimpuş, Siyah Derviş'i Teke ili sahil kısmına; Akça Baba'yı Germiyan'a; Nasibli Baba'yı Aydın'a, Gök Demir'i Beyşehir Adalarına, Haydar Baba'yı da Seydişehir yakınlarındaki Bük mevkiine göndermiştir.

KAYNAKÇA

- Abdülkerim b. Musa, (1554). *Makâlât-ı Seyyid Harun*, Konya Mevlana İhtisas Kütüphanesi Nüshası, Kütüphanenin 1513 sayılı envanter.
- Abdülkerim b. Musa, (1554). *Makâlât-ı Seyyid Harun*, Manisa Muradiye Kütüphanesi Nüshası, Kütüphanenin 1390 No.
- Abdülkerim b. Musa, (1554). *Makâlât-ı Seyyid Harun*, Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü Kütüphanesi Nüshası, Kütüphanenin BY 281 sayılı envanter.
- Akkuş, M. Taşdelen, Ş. , (2018).“Turgutoğlu Pir Hüseyin Bey'in Dediği Sultan Zaviye Vakfiyesi”, *USAD*, Güz, (9): 244-262.
- Akyurt, M. Yusuf, (1936). *Seydişehir Seyyid Harun Veli Camii ve Türbesinin Kitabesi*, Türk Tarih

- Kurumu Y/0598-1'deki kayıta, Ankara.
- Ayaz, Abdurrahman, (2003). *Seydişehir Tarihi Seyyid Harun Veli Şeyh Hacı Abdullah Efendi*, 4. Baskı, Konya.
- Barkan, Ömer Lütfi, (1942). "Osmanlı İmparatorluğunda Bir İskân ve Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler I. İstîlâ Devirlerinin Kolonizatör Türk Dervişleri ve Zaviyeler", *Vakıflar Dergisi*, Sayı II, s. 279-353, Ankara.
- Bayrakdar, Mehmet, (2004). "Seyyid Harun ve Türbesi", *Uluslararası Türk Dünyası İnanç Merkezleri Kongresi Bildirileri*, (23-27 Eylül 2002, Mersin), s. 277-285, Ankara.
- Bayram, Fatih, (2008). "A Sufi Saint as City Founder: An Analysis of Makâlât-i Seyyid Harun," *Turcica, Revue d'Études Turques, Peoples, Langues, cultures, États*, cilt: 40, s. 7-36.
- Kuban, Doğan, (1968) "Anadolu-Türk Şehrî Tarihî Gelişmesi, Sosyal Ve Fizikî Özellikleri Üzerinde Bazı Gelişmeler", *Vakıflar Dergisi*, Sayı VII, s. 53-73, İstanbul.
- Kurnaz, Cemal, (1991). *Abdülkerim b. Şeyh Mûsâ Makâlât-ı Seyyid Hârûn*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Erdoğan, Mehmet Akif, (1992). "Seydişehir Seydi Harun Külliyesi Vakıfları Üzerine Bir Araştırma", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, VII, 81-132.
- Ergen, Rüştü, (1949). "Seyit Harun'un Hayatında yazılan Menakıpname nerede", Konya Halkevi Aylık Kültür Dergisi, Mayıs Haziran 1949, sayı, 127-128, s. 21-24.
- Ergen, Rüştü, (1956). Seydişehir Tarihi, 9 Şubat 1956 tarihli Seydişehir Haftalık Gazetesi.
- Konyalı, İ. Hakkı, (2007). *Konya Tarihi*, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya.
- Köprülü, M. Fuad, (1943). "Anadolu Selçukluları Tarihi'nin Yerli Kaynakları", *Bellekten* 7/27, 379-521, Ankara.
- Köprülü, M. Fuad, (1976). *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, 3. Baskı, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Köprülü, M. Fuad, (1991). *Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu*, 4. baskı Ankara TTK Basımevi.
- Ocak, Ahmet Yaşar, (1992). *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler, Metodolojik Bir Yaklaşım*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Odabaşı, Safa, "Dediği Sultan Menakıbnamesi'nin Konyalı Seyyid Mustafa Rüşdi Tarafından Yapılan Manzum Tercümesi" *İpek Yolu KTO*, Konya.
- Oral, M. Zeki, (1956). "Turgut Oğulları Eserleri-Vakfiyeleri", *Vakıflar Dergisi*, Sayı III, s. 31-64, Ankara.
- Önder, Mehmet, (1986). *Seydişehir Tarihi*, Seydişehir, Seydişehir Belediyesi Yayınları.
- Önder, Mehmet, (1988). "Seydişehir'de Seyyid Harun Külliyesi ve Vakıfları ve Bânisi", *Vakıflar Dergisi*, Sayı XX, s.13-28. Ankara.
- Öz, Mustafa, (2006). "Mûsâ el-Kâzım", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c. 31, s. 219-221, İstanbul, 2006.
- Özbek, Süleyman (2011). "İshakbey Oğlu Gazi İsa Bey ve Bir Başkent'in İnşası Saraybosna". *Osmanlıdan Günümüze Bosna Hersek Uluslararası Sempozyumu Bildirileri (9-10 Haziran 2010)*. İstanbul.
- Uğur, M. Ferid, (1936). "Seydişehri'nin Kurulumu", Konya Halkevi Dergisi, Sayı:4, Konya.
- Uluçay, M. Çağatay, (1946), "Makâlât-ı Seyyid Harun", *Bellekten*, X(40): 749-778, Ankara.
- Ünal, Rahmi Hüseyin, (1976). "Seyid Harun Camii ve Önündeki Üç Kümbet (Seydişehir- Konya)", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Yıllığı*, sayı VI, s. 45-66, İstanbul.
- Witteck Paul, (1944). *Menteşe Beyliği 13-15. Asırda Garbî Küçük Asya Tarihine Ait Tetkik*, çev, O. Ş. Gökyay, Ankara, TTK basımevi.
- Şahin, Haşim, (2004). "Menâkıbnâme", *TDV İslâm Ansiklopedisi* c. 29, s. 112-114, Ankara.
- Şen, M. E., Şahin, B., Bektaş, A., (2021). *Vefatının 700 Yılı'nda Seyyid Harun Veli ve Makâlât-ı Seyyid Harun Veli*. Seydişehir, Seydişehir Belediyesi Yayınları.